

Назаренко В. Н., асп.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ЖУРНАЛ КАК ПРОСТРАНСТВО ИГРЫ: «ЛИТЕРАТУРНАЯ ЯРМАРКА» И «УНИВЕРСАЛЬНЫЙ ЖУРНАЛ»

В статье рассматриваются две различные журнальные стратегии, что является характерным проявлением экспериментальной игровой установки украинской литературы 1920-30-х годов. «Литературная ярмарка» реализовывала в первую очередь эстетическую установку благодаря богатству представленных текстов и их оригинального комментирования. «УЖ» достигает игрового эффекта благодаря разнообразию наполнения и оригинальных приемов оформления, в т. ч. визуального.

Ключевые слова: литературный журнал, игра, экспериментальная литература.

Nazarenko V. M., postgraduate,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

MAGAZINE AS A SPACE OF PLAY: “LITERARY FAIR” AND “UNIVERSAL MAGAZINE”

Two distinctive magazine strategies that is peculiar manifestation of Ukrainian experimental literature of 1920-1930s are observed in the article. “Literary Fair” represented phenomenon of play by the diversity of presented texts and their original comments. “UM” achieves play effect by the diversity of materials and original layout.

Key words: literary magazine, play, experimental literature.

УДК 821.531 «19/20»

Налимова А. О., асист.,
Институт філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЛИТЕРАТУРНІ ТРАДИЦІЇ ТА НОВАТОРСТВО У ТВОРЧОСТІ КОРЕЙСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА ЛІ МУНЬОЛЯ

У статті розглянуто жанрові, тематичні та стилістичні особливості творчості корейського письменника Лі Мунйоля з точки зору традиції та

новаторства. Засвідчено впливи екзистенціалізму, романтизму та конфуціанського світогляду на ідейну спрямованість прози автора. Стаття є спробою комплексного аналізу прозової творчості Лі Мунйольа з акцентом на тематиці та стилістиці автора, де також визначаються етично-естетичні пошуки письменника, які фіксують парадигматичні зміни в літературному процесі, що почалися з 1980-х рр. у Республіці Корея.

Ключові слова: сучасна проза, традиція, новаторство, романтизм, сучасна література Республіки Корея.

Сучасна література Республіки Корея прикметна синтезом традицій класичної літературної спадщини та залученням нових зображальних та виразних засобів. Детальний аналіз оповідань Лі Мунйольа дозволяє не тільки виявити особливості творчості письменника, а й розглянути їх на тлі синтезу традиційної літератури та подальшим розвитком сучасної корейської прози, цим і визначається **актуальність** дослідження.

Мета дослідження – встановити на матеріалі творів Лі Мунйольа елементи, що притаманні традиційній прозі Кореї, а також виявити нові як відбиток соціальних змін, що відбулися у корейському суспільстві.

Творчість Лі Мунйольа стала об'єктом дослідження багатьох науковців як у рамках дослідження сучасної корейської літератури загалом, так і окремих аспектів у творах автора. Елементи романтизму в прозі Лі Мунйольа були предметом наукового осмислення корейської дослідниці Кім Міок [김 2005]. М. Фінч розглянув ідеї екзистенціалізму в творах Лі Мунйольа [Finch 2010]. У дисертації Кім Санхуна наголошувалося на тому, що основу творчості автора складають конфуціанські ідеї [김 2012]. Наукові розвідки Юн Гванок стосувалися структури творів автора [윤 2006]. Окрему наукову працю дослідниці Кім Хьоне було присвячено романам Лі Мунйольа [김 2006]. Але літературознавчі інтерпретації кожного дослідника різняться, тож хотілося б у межах окремої розвідки з'ясувати проблемно-тематичний, образний та стилістичний аспекти творчості корейського письменника. У необхідності дослідження теми переконує й відсутність ґрунтовних праць вітчизняних науковців.

Лі Мунйоль (이문열) (нар. 1948 р.) – один із найпопулярніших письменників Південної Кореї, лауреат численних літературних премій, твори якого перекладено багатьма іноземними мовами. Як зазначає Г. Кім, «від самого початку своєї творчої кар'єри він вніс у літературу потужну енергію, глибину думки і нові життєві сили. Відмінною рисою його письменницького таланту є багата різноманітність тем і форм творів. Лі Мунйоль створив справжні шедеври буквально у всіх жанрах прози: роман, оповідання або новела. Традиційна для корейської літератури форма новели завдяки йому отримала "друге життя", отримала популярність і широке визнання читачів» [Ким 2011].

Насамперед хотілося б розглянути тематику творів Лі Мунйоля. Як вважають М. В. Солдатова та К. А. Пак, у 1980-тих рр. рівень життя корейців почав покращуватися, до того ж стабілізація суспільно-політичного життя призвела до появи літературних творів, які звертаються не до злободенних суспільних проблем, а до внутрішнього світу індивідуума, його почуттів [Солдатова, Пак 2003]. Проза Лі Мунйоля торкається різноманітних питань: це і конфлікт ідеологій, і релігія, і традиційна для Кореї героїка, але так чи інакше у центрі всіх творів – людина, її внутрішній світ, її проблеми та переживання. Окремі ідеї є наскрізними для низки творів, наприклад, самотність, відчуженість та нерозуміння оточуючими. Слушною нам видається думка, яку висловлюють багато дослідників, що тема самотності є основою його творчості. Зазначимо, що звернення до цієї теми є традиційним у середньовічній корейській літературі, та неодноразово зустрічається у творчості письменників давнини.

Загалом Лі Мунйоля вважають консерватором, який глибоко вірить у традиції східної культури, а також критикує вплив західної цивілізації на Корею. Вважається, що у творчості Лі Мунйоля присутній сильний вплив конфуціанства. Це проявляється і в образах його персонажів, і при побудові сюжетних ліній та навіть у підборі імен героїв. Традиційним у творчості письменника є і звернення до теми «природної людини», яка веде «просте життя», протиставляючи його «світу фальші». У творах автора зустрічається опозиція «природний – фальшивий», де під фальшивим автор розуміє сучасне суспільство.

Таке світосприйняття Лі Мунйоля можна прослідкувати у романах, де головним персонажем виступає митець. Дослідниця Кім Хьоне об'єднує їх під назвою «예술가소설», тобто «роман про життя та становлення митця», і відносить до цієї категорії твори «Поет» («시인», 1991), «Птах із золотими крилами» («금시조», 1983) та «Буйвіл» («들소», 2006) [Кім 2006].

Роман «Поет» засновано на реальних подіях із життя корейського поета XIX ст., відомого як Кім Саккат. «Саккат» (삿갓) – це традиційний очеретяний капелюх, у якому постійно ходив поет, від якого й отримав своє прізвисько. Такий капелюх асоціювався з аскетичним життям. Дід поета був правителем повіту, і коли там відбулося повстання, змушений був здатися повстанцям. Після придушення заворушень його було страчено і родина опинилася в опалі, а Кіма з дитинства вважали нащадком зрадника. Згодом Кім Саккат міг скласти іспит на державного службовця, пристосуватися до панівної ідеології та відновити своє соціальне становище, але був переконаний, що мистецтво має бути мистецтвом, а не виступати інструментом задля досягнення влади. Тому він залишає свою родину та проводить решту життя поетом-мандрівником.

Очевидною є подібність головного персонажу до життя самого автора. Адже Лі Мунйоль народився в Сеулі, проте батько, через політичні переконання, втік у Північну Корею, що змусило його родину неодноразово змінювати місце проживання. «Тавро» сина політичного зрадника він проніс крізь усе життя і, як зазначав сам письменник, це вплинуло на його світосприйняття та віддзеркалилося у художніх творах.

Тему творчої особистості та пошуків нею «осаяння» продовжує оповідання «Птах із золотими крилами», де головний персонаж – каліграф, який усе життя прагнув довести своєму вчителю, що він майстер, в кінці свого життя намагається знайти серед своїх робіт найкращу, але не може, адже вважає, що всі твори позбавлені «душі», тому наказує спалити їх.

Твір «Буйвіл» оповідає про первісних людей, коли молоді хлопчики мали вповоловати буйвола, як своєрідний ритуал дорослішання, але один з-поміж них надав перевагу малюванню.

Вищезазначені твори об'єднує не лише те, що головними персонажами виступають люди пов'язані з творчістю. Провідною ідеєю трьох романів є переконання самого письменника, що мистецтво часто експлуатується для досягнення людиною певних цілей. Іноді це робить влада з ідеологічною метою, іноді сам митець прагне досягти самоствердження, визнання тощо. За допомогою своїх героїв Лі Мунйоль намагається висловити своє власне бачення творчості, зокрема і літературної, наполягає на тому, що вона не покликана пропагувати певні ідеї, адже література і є самоціль. Отже, Лі Мунйоль, з одного боку, керується поняттями традиційної літератури, серед яких самотність та «фальшивість» суспільства, але з іншого – пропонує нове трактування старих канонів, привносить нові шари змісту в класичну тематику.

Тему протистояння особистості загалу продовжує роман «Наш спотворений герой» («우리들의 일그러진 영웅», 1992). Після пониження батька десятилітнього хлопця на ім'я Хан Бьонтхе у посаді родина змушена переїхати до села. У місцевому шкільному колективі всі визнають лідером Ом Сокте – учня, з яким не можуть впоратися навіть учителі. Спочатку Хан намагається протистояти Ому, але не знаходить підтримки ні з боку однолітків, ні з боку вчителів. У цьому та ще двох творах «Буйвіл» та «Калепа та кала» («칼레파 타칼라», 1985)¹ Лі Мунйоль висловлює свій погляд на класову свідомість і ту ідею, що натовп часто не хоче змін, адже це може загрожувати комфорту, натовпу легше пристосуватися до умов, аніж намагатися щось змінити.

---

¹ Kalepa ta kala – грецький афоризм, із приблизним значенням «щоб отримати щось хороше – потрібно працювати», або «ніщо без праці».

Таким чином, характерною рисою прози автора є звернення до тем, які з одного боку дещо абстраговані від реального життя, а з іншого – настільки універсальні, що можуть бути зрозумілими незалежно від того, що відбувається навколо. Лі Мунйоль виступає проти ідеологізації суспільства, проти фальшивості та насилля будь-якої ідеології, та звертається до внутрішнього світу людини, висуває індивідуальність на перший план.

Щодо стильових домінант творчості Лі Мунйоля можна сказати, що вона сповнена духом романтизму. Як зазначалося раніше, його ідеологія спирається на культ індивідуалізму, на підкреслену увагу до людської особистості, до психологічних проблем внутрішнього «Я». Письменник робить детальні описи та використовує інтелектуальний, багатослівний і цікавий стиль, який легко читається. Після детального вивчення творів автора можна дійти висновку, що він звертається до романтизму задля подолання негативного ставлення до реальності і суспільства, яке упереджено ставилося до нього та його родини протягом тривалого часу. Отже, Лі Мунйоль звертається до романтизму всупереч панівній ідеології, що заснована на реалізмі.

Не зважаючи на те, що твори Лі Мунйоля відносять до романтичного напрямку, за своєю структурою вони логічні, послідовні. Стосовно структури написання творів дослідник Юн Гванок зазначає, що Лі Мунйоль використовує відкриту структуру твору, тобто твір має кінцівку, яку можна трактувати по-різному. Але на нашу думку, це питання є дискусійним, адже хоча кінець оповідання чи роману не є однозначним, авторська позиція щодо тлумачення фіналу є досить остаточною. Також Юн Гванок поділяє твори Лі Мунйоля на такі, що мають ретроспекцію до певного моменту у минулому, ретроспекцію з рамковою структурою та детективну ретроспекцію [윤 2002].

Усі притаманні автору принципи написання творів, на нашу думку, якнайкраще можна проілюструвати на прикладі оповідання «Безіменний острів» («익명의 섬», 1982). У творі чоловік головної героїні побачив репортаж про підпільну танцювальну залу та нарікає на розбещеність сучасного суспільства. Тоді ж дружина згадує один період свого життя, коли вона, молода вчителька, приїхала до селища глибоко в горах, де усі жителі були між собою родичами. На зупинці вона побачила чоловіка з дещо шаленим поглядом, на ім'я Ке Чхоль. Жінка стає свідком кількох сутичок, які відбулися між жителями та Ке Чхолем, і поступово доходить висновку, що Ке Чхоль – місцевий коханець. При цьому всі жителі селища, у тому числі й чоловіки, спокійно ставляться до його існування. Ке Чхоль – це і є той «безіменний острів», у якого час від часу знаходять втіху місцеві жінки. Образ цього персонажу уособлює приховану частину суспільства, ті вади, на які люди часто прагнуть заплющити очі.

Структура твору побудована за принципом детективної історії, де читачу поступово відкриваються нові деталі життя селища. Дії початку оповідання

розгортаються пізніше, ніж у решті твору, тобто відбувається ретроспективна оповідь подій. Це дає можливість читачу, по-перше, самостійно здогадатися яку роль виконує Ке Чхоль, а по-друге, на початку оповідання подано ідею, висновок, мораль всього оповідання, які промовив чоловік головної дійової особи. Тобто Лі Мунйоль прагне донести до читача власне ставлення до сучасних норм моралі. Тут можна прослідкувати подібність до середньовічного корейського жанру *пхесоль*, в якому автори за допомогою простих побутових оповідей «повчали читачів».

Ще однією особливістю прози Лі Мунйоля в цілому та оповіданні «Безіменний острів» зокрема, є те, що оповідь ведеться від першої особи, завдяки чому автор наче сам впевнюється в правильності власної думки.

Таким чином, оповідання «Безіменний острів» розкриває особливості творчості Лі Мунйоля: верховенство ідеї у творі, багатозаровість змісту, а також звертання до загальнолюдських тем. Адже тему «безіменності», яку часто згадують як головну ознаку сучасного міста, Лі Мунйоль перетворює в загальнолюдську, не обмежену лише містом. До того ж детальні описи та увага до внутрішнього світу людини підтверджує романтичну направленість творів автора.

Дискусійним залишається питання про ідейні домінанти творів Лі Мунйоля. Так, наприклад, дослідник М. Фінч вважає, що творчість автора позначена песимізмом, адже зображує відчай, вбивства, приреченість та й загалом має багато спільного з корейською натуралістичною традицією написання творів, яка існувала в 1920-ті рр. у жорстоких умовах японського колоніалізму, та навіть пізніше, під час деспотичного правління президента Пак Чонхі. Проте, пізніші роботи Лі Мунйоля можуть розглядатися як спроби пошуку шляхів до позитивнішого погляду на людське існування, таким чином, автор намагається відійти від екзистенціалізму, який сягає корінням західної філософської традиції, та повернутися до консервативних інтелектуальних традицій Східної Азії [Finch 2009]. Погодимось з сучасним корейським критиком Кім Уктоном, який стверджує, що екзистенціалізм, заснований на філософії Ж.-П. Сартра, разом з романтичним гуманізмом формують світогляд, який є фундаментом всіх праць Лі Мунйоля [김 1994].

Отже, Лі Мунйоль привніс свої ідеї в традиційні для Кореї тематику, образи та символіку творів. Обставини його життя вплинули на світогляд, а, отже, і на зміст та форму творів автора. Проза Лі Мунйоля вирізняється пишномовністю стилю, а також глибиною та багатозаровістю змісту. Аналіз оповідань Лі Мунйоля дає змогу зробити висновки як про художні особливості прози письменника, так і про симбіоз традиційних та новаторських елементів у його оповіданнях, який проявляється в зверненні до традиційних тем і новому їх осмисленні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Золотая птица Гаруда. Рассказы современных корейских писателей // Перевод с корейского В. Тихонова, Г. Рачкова, С. Сухачева, Н. Заславской, В. Аткинина. – СПб., 1994. – 352 с.
2. Ким Г. Н. Литература современной Южной Кореи // Новейшая зарубежная литература. Институт литературы и искусства им. М. О. Ауэзова. – Алматы: Жибек жолы, 2011. – С. 172–200.
3. Ли Мунёль. Птица с Золотыми крыльями / Ли Мунёль; пер. В. М. Тихонова // Нева. – 2010. – № 3. – С. 56-86.
4. Солдатова М. В. Современная литература Кореи / М.В. Солдатова, К. А. Пак – Владивосток: Изд-во ДВГУ, 2003. – 283 с.
5. Michael Finch. Marching to a Different Beat: Existentialist Themes in Yi Munyol's Debut Novella, Saeha'gok (Song under a Border Fortress) // Seoul Journal of Korean Studies. –2010. – № 23, – P. 117–136.
6. 김옥동. 실존주의적 휴머니즘의 문학. –서울: 민음사, 1994. – 30면.
7. 김미옥. 이문열 소설 연구 – 낭만성을 중심으로. 학위논문 / 김미옥. – 서울, 2002.
8. 김상훈. 이문열 소설 연구: 소설에 나타난 유교사상을. 학위논문 / 김상훈. – 서울, 2012.
9. 김현애.李文烈의 藝術家小說 研究: «들소», «금시조», «시인» 을 중심으로. 학위논문 / 김현애. – 서울, 2006.
10. 윤광옥. 이문열 소설의 회고적 구성 연구. 학위논문 / 윤광옥. – 서울, 2002.

Стаття надійшла до редакції: 17.04.2014

Налимова А., асист.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ЛИТЕРАТУРНЫЕ ТРАДИЦИИ И НОВАТОРСТВО В ЛИТЕРАТУРНОМ ТВОРЧЕСТВЕ КОРЕЙСКОГО ПИСАТЕЛЯ ЛИ МУНЁЛЯ

В статье рассмотрены жанровые, тематические и стилистические особенности творчества корейского писателя Ли Мунёля с точки зрения традиции и новаторства. Засвидетельствовано влияния экзистенциализма, романтизма и конфуцианского мировоззрения на идейную направленность прозы автора. Статья является попыткой комплексного анализа прозаического творчества Ли Мунёля с акцентом на тематике и стилистике автора, где также определяются нравственно-эстетические поиски писателя, которые фиксируют парадигматические изменения в литературном процессе, начавшиеся с 1980-х годов в Республике Корея.

Ключевые слова: современная проза, традиция, новаторство, романтизм, современная литература Республики Корея.

Nalimova A., Assistant Professor
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

LITERARY TRADITIONS AND INNOVATION IN WORKS OF KOREAN WRITER YI MUNYOL

The article deals with genre, thematic and stylistic features of Korean writer Lee Munyol in terms of tradition and innovation. We identified influence of existentialism, romanticism and Confucianism on author's ideological orientation. The article is an attempt to analyze subject and style of Lee Munyol's prose, which capture the paradigmatic changes in the literary process that began in the 1980-s in the Republic of Korea.

Key words: modern prose, tradition, innovation, romanticism, modern literature of the Republic of Korea.

УДК 821.161.2-1.09

Науменко Н.В., д. філол. н., проф.,
Національний університет харчових технологій

«ТВЕРДА» ВІРШОВА ФОРМА В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті йдеться про специфіку розвитку сонета як «твердої форми» у сучасній українській ліриці. Показано, що, попри стрімкі ритми життя та потужний потік інформації, яка по-різному інтерпретується в художніх творах, сонет має повне право на існування як жанр сюжетної й водночас медитативної поезії.

Ключові слова: поезія, сонет, тема, жанр, варіація, ритм, експеримент.

Духовно-творча діяльність людини, культура, писемність матеріалізуються в певних жанрових формах. Навіть написані на окремому аркуші паперу декілька фраз, у яких зафіксовано враження або думку автора, уже